rotterdam.nl/onderzoek

Gemeente Rotterdam

Bereikbaarheid arbeidsmarkt Rotterdam Zuid

Onderzoek en Business Intelligence

Bereikbaarheid arbeidsmarkt Rotterdam Zuid

Projectnr. 4267

drs P.A. de Graaf

Onderzoek en Business Intelligence (O&BI)
September 2015

In opdracht van het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ).

Onderzoek en Business Intelligence (OBI)
Wilhelminakade 179, 3072 AP Rotterdam
Postbus 21323, 3001 AH Rotterdam
Telefoon: (010) 267 15 00
E-mail: onderzoek@rotterdam.nl
Internet: http://www.rotterdam.nl/onderzoek

Gegevens mogen worden overgenomen, mits met bronvermelding.
Verveelvoudiging voor eigen of intern gebruik toegestaan.

INHOUD

Voorwoord 5

Samenvatting en conclusies 7

1. Niet-werkende werkzoekenden 9

2. Werkgelegenheid 11

3. Ontstane vacatures 17

4. Openstaande vacatures 21

5. Match van banen en beroepsbevolking 23

Bijlage: Topografische weergave werkgelegenheid Haven- en Industrie-gebieden en elders in Rotterdam, 1-1-2014 25

VOORWOORD

In december 2012 bracht Jeroen Bastiaanssen zijn masterthesis *Vervoersarmoede op Zuid* uit[1], waarvoor hij een verkennend onderzoek had uitgevoerd naar de mate waarin verplaatsingsmogelijkheden van invloed zijn op de arbeidsreïntegratie van Rotterdamse werklozen, en meer in het bijzonder: van werklozen op de Linker Maasoever ("op Zuid"). Zijn conclusie was, dat de beperkte verplaatsingsmogelijkheden van (voormalige) werklozen een barrière vormen voor hun toegang tot en het behoud van banen, en daarmee hun arbeidsreïntegratie beperken.
Om een meer kwantitatief beeld te krijgen van de vervoersproblematiek van Rotterdamse laag opgeleide werklozen (en in het bijzonder die "op Zuid"), is in vervolg daarop in 2013 door het dienstencentrum Onderzoek en Business Intelligence (OBI) van de gemeente Rotterdam een nadere analyse verricht op onderzoeksbestanden van de jaarlijkse Omnibusenquête van OBI, en later dat jaar ook een enquête afgenomen onder deelnemers aan het Werk Loont-traject van de gemeente[2]. De betreffende problematiek wordt echter niet alleen veroorzaakt door de beperkte mogelijkheden van de personen zelf (gebrek aan eigen vervoermiddelen), maar ook door de veronderstelde beperkte bereikbaarheid van laaggeschoold werk voor laag opgeleid personeel (gebrekkige openbaarvervoermogelijkheden, excentrische ligging van de werkplekken en buiten de openbaarvervoertijden liggende werktijden). Over de vraag in hoeverre laag opgeleide werkzoekenden inderdaad aangewezen zijn op excentrisch gelegen werklocaties en werktijden buiten de openbaarvervoertijden, is echter nog niet goed duidelijk. In welke mate gaat het hier nog om op historische gronden veronderstelde haven- en industrieterreinen buiten de stad?
Daarom bestaat met name ook vanuit het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ) behoefte aan nader onderzoek naar waar de banen voor lager opgeleiden in de Rotterdamse regio zich bevinden, en waar de mensen met een lagere opleiding die voor deze banen in aanmerking komen wonen in Rotterdam Zuid. Eerdergenoemde onderzoeken brachten niet in beeld waar de vervoersarmoede precies aan de orde is, en in welke mate. Meer kennis hierover is noodzakelijk voor een aanpak van deze problematiek.

Daarom heeft het NPRZ aan OBI gevraagd, hier nader onderzoek naar te doen.

Centrale onderzoeksvraag is derhalve, waar de banen voor lager opgeleiden in de Rotterdamse regio zich bevinden, en waar de mensen met een lagere opleiding die voor deze banen in aanmerking komen wonen in Rotterdam Zuid. Daarbij moest ook worden gepoogd dit werk op viercijferig postcodeniveau in beeld te krijgen, zodat data kan worden gekoppeld van bereikbaarheidsmodellen en -analyses van de Afdeling Verkeer en Vervoer van de gemeente Rotterdam.

Gegevens om deze onderzoeksvraag te beantwoorden zouden met name moeten worden gezocht door in samenwerking met het gemeentelijk Cluster Werk & Inkomen, het WerkgeversServicePunt Rotterdam (WSPR) en het UWV de daar aanwezige regiobrede kaartenbakken met vacatures door te lichten en te kijken wie de werkzoekenden zijn en waar deze wonen. Daarnaast kon ook gekeken in hoeverre hierover gegevens zijn te halen uit het Sociaal Statistisch Bestand

[1]): Jeroen Bastiaanssen: *Vervoersarmoede op Zuid. Een verkennend onderzoek naar de mate waarin verplaatsingsmogelijkheden van invloed zijn op de arbeidsre-integratie van werklozen*. Masterthesis opleiding Planologie Faculteit der Managementwetenschappen Radboud Universiteit Nijmegen; Rotterdam, december 2012.

[2]): Beide onderzoeken zijn beschreven in: Onderzoek en Business Intelligence (P.A. de Graaf): *Vervoersproblematiek Wwb-ers. Een verkennend onderzoek naar de mate waarin verplaatsingsmogelijkheden van invloed zijn op de arbeidsre-integratie van werklozen*; Rotterdam, juni 2014.

(SSB) van het CBS. Tevens zouden in het kader van dit onderzoek andere mogelijkheden (gegevensbronnen) gezocht worden, zoals bij (analyses van) de Afdeling Economie van de gemeente Rotterdam, CBS, Nicis (Platform 31), Bureau Louter en de Erasmus Universiteit.
Uiteindelijk bleken de mogelijkheden beperkter dan gehoopt: door het aangescherpte privacybeleid van het UWV bleek het niet mogelijk om de daar aanwezige regiobrede kaartenbakken met vacatures door te lichten, en het zojuist bedoelde literatuuronderzoek leverde ook weinig op.

Opbouw van deze rapportage

Deze rapportage is als volgt opgebouwd.
In hoofdstuk 1 wordt een beeld geschetst van de niet-werkende werkzoekenden in Rotterdam, en in hoofdstuk 2 van de werkgelegenheid. Hoofdstuk 3 gaat over de ontstane, hoofdstuk 4 over de openstaande vacatures, en hoofdstuk 5 over de match van banen en beroepsbevolking.
In een Bijlage wordt tenslotte de werkgelegenheid in de Haven- en Industriegebieden en elders in Rotterdam op 1 januari 2014 topografisch weergegeven.
Dit alles wordt voorafgegaan door enkele pagina's met samenvattende conclusies.

SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Werkzoekenden

Het aantal bij het UWV ingeschreven niet-werkende werkzoekenden is op Zuid relatief hoger dan elders in de stad. Op 1 januari 2014 betrof dit 19% van de bevolking van 15 tot 65 jaar, elders in de stad 13%, en in heel Rotterdam 15%. Het betreft op Zuid 25.503 personen, waarvan 10.494 met alleen basisonderwijs.
De niet-werkende werkzoekenden op Zuid zijn vaak laag opgeleid, al is het verschil met de rest van Rotterdam niet groot. Wel zijn ze minder vaak hoog opgeleid dan andere Rotterdammers.

Werkgelegenheid

De afname in van de werkgelegenheid in Rotterdam bedroeg in 2013 4,2%; die op Zuid eveneens 4,2%. (Hierbij zijn ook banen van minder dan 12 uur per week meegeteld.)
Het aandeel banen op het laagste niveau lijkt in Rotterdam op de lange termijn te zijn afgenomen. Landelijk is dit aandeel van oudsher lager, maar is het níet afgenomen. Het lijkt aannemelijk dat deze afname verband houdt met de ontwikkeling in het havenindustrieel complex, die (zeker binnen de gemeentegrenzen van Rotterdam) kwantitatief weliswaar slechts in bescheiden mate is afgenomen, maar waar de werkgelegenheid wel is veranderd van aard. (“Van sjouwer naar IT-er.”)
In figuur 2.4 en de Bijlage is aangegeven waar binnen de gemeentegrenzen van Rotterdam zich volgens het Bedrijvenregister Zuid-Holland begin 2014 de werkgelegenheid bevond. Van de totale werkgelegenheid in Rotterdam bevond zich 19% (58.375 banen) in de Haven- en Industriegebieden, die kunnen worden beschouwd als minder eenvoudig toegankelijk voor wie geen auto heeft. Helaas is (voor Haven- en Industriegebieden zowel als voor de rest van Rotterdam) onbekend wat de beroepsgroep van, dan wel het vereiste opleidingsniveau bij die banen is.
Overigens is deze werkgelegenheid ongeveer even groot als die in de drie gebieden op Zuid zelf (61.299; 20% van de totale werkgelegenheid in Rotterdam).

Volgens eigen berekeningen op het *Sociaal Statistisch Bestand* van het CBS is één op de drie werkenden laag opgeleid; bij de niet-werkenden is dat bijna twee-derde. De laag opgeleiden werken ook veel minder vaak (44%) dan de middelbaar (68%) of hoger opgeleiden (80%). Ook behoren laag opgeleiden veel vaker dan anderen niet tot de beroepsbevolking.
Twee van de drie laag opgeleide werknemers van Zuid werken in Rotterdam; andere gemeenten volgen op grote afstand. Het zelfde geldt overigens ook voor de middelbaar en voor de hoger opgeleiden.

Het eind van hoofdstuk 2 bevat een samenvatting van een recente landelijke sectoranalyse van het UWV die wat minder somber is voor (de banen voor) de laagst opgeleiden, al zijn daar wel wat kanttekeningen bij te plaatsen; met name door de verdringing door middelbaar opgeleiden.

Ontstane vacatures

In totaal ontstonden er in de Arbeidsmarktregio Rijnmond in het 2e kwartaal van 2014 tot en met het 1e kwartaal van 2015 48.514 bij het UWV aangemelde vacatures, waarvan 17.349 (36%) voor

laag opgeleiden.
Banen voor laag opgeleiden worden in absolute aantallen vooral aangeboden in de sectoren 'Groot- en detailhandel' (6.506 vacatures), 'Logies-, maaltijd- en drankverstrekking' (2.381 vacatures) en 'Verhuur van roerende goederen en overige zakelijke dienstverlening' (2.204 vacatures). Ook relatief moeten laag opgeleiden het vooral hebben van deze sectoren: meer dan de helft van de vacatures in deze drie sectoren is voor laag opgeleiden, waarmee zij ook in dit opzicht de topdrie vormen (als de bescheiden sector 'Landbouw, bosbouw en visserij' niet meegeteld wordt).
In absolute aantallen waren er voor laag opgeleiden vooral banen in de sectoren 'verzorgende en dienstverlenende beroepen' (9.846 vacatures), 'technische en industrieberoepen' (2.666 vacatures), 'transportberoepen' (2.484 vacatures) en 'economisch-administratieve beroepen' (1.703 vacatures). Ook relatief moeten laag opgeleiden het vooral hebben van deze soorten beroepen; in transport en in verzorging en dienstverlening is zelfs meer dan driekwart van de vacatures voor deze soorten beroepen voor laag opgeleiden.
Goed denkbaar is dat in beroepen in deze sectoren vervoersarmoede vaak een probleem kan zijn; *naar*, maar ook *tijdens* het werk.

Openstaande vacatures

In totaal stonden eind 2014 in de Arbeidsmarktregio Rijnmond naar schatting bijna 7.700 vacatures open (al dan niet bij het UWV aangemeld). Bij 9% betrof het een elementair, bij 26% een overig laag, bij 36% een middelbaar en bij 28% een hoog beroepsniveau (en werd dus in principe een dergelijk *opleidings*niveau gevraagd).
Relatief zijn er op de twee laagste niveaus wat minder openstaande dan ontstane vacatures; de doorstroming (vervulling) is daar dus kennelijk wat groter. En per saldo verandert het aantal openstaande vacatures ook maar in beperkte mate, gezien de relatief grote in- en uitstroom: de in- en uitstroom per kwartaal is op alle niveaus beduidend hoger dan de omvang van de voorraad.

Match van banen en beroepsbevolking

In 2011 zouden er volgens de *Enquête Beroepsbevolking* (*EBB*) in Rotterdam 88.000 banen voor laag opgeleiden zijn en 68.000 laag opgeleiden in de beroepsbevolking (werkenden én werklozen). Ook regionaal zou er een overschot aan banen voor laag opgeleiden zijn. Verondersteld mag echter worden dat de *EBB* laag opgeleiden onderschat.

1. NIET-WERKENDE WERKZOEKENDEN

Op 1 januari 2014 stonden er bij het UWV 66.493 niet-werkende werkzoekenden ingeschreven die volgens het UWV in Rotterdam zouden wonen. Van hen kwamen er echter op die datum 3.007 niet (meer) als Rotterdammer in de Gemeentelijke BasisAdministratie (GBA) voor; waarschijnlijk waren zij inmiddels uit Rotterdam verhuisd. Zo resteren 63.486 niet-werkende werkzoekenden, waaronder 25.503 uit de gebieden Feijenoord, Charlois en IJsselmonde ("op Zuid"). De afgelopen twee jaar is het aantal niet-werkende werkzoekenden dat bij het UWV staat ingeschreven fors toegenomen; deels door de economische crisis, maar vooral ook doordat de niet-ingeschreven Wwb-ers door W&I zijn gepusht zich in te schrijven.
Het aantal ingeschreven niet-werkende werkzoekenden is op Zuid relatief hoger dan elders in de stad. Op 1 januari 2014 betrof dit 19% van de bevolking van 15 tot 65 jaar, elders in de stad 13%, en in heel Rotterdam 15%.

Figuur 1.1: Ingeschreven niet-werkende werkzoekenden in Rotterdam, 2011-2014.

Niet-werkende werkzoekenden	1-1-2011	1-1-2012	1-1-2013	1-1-2014
Aantal in Rotterdam[1]	34.653	36.178	44.464	63.486
wv op Zuid	13.001	12.940	18.163	25.503
Idem als percentage[2]	8%	8%	11%	15%
wv op Zuid	10%	10%	14%	19%

[1]): Voor zover als Rotterdammer herkenbaar in het GBA.
[2]): Van de bevolking van 15 tot 65 jaar.

Bron: UWV, bewerking OBI.

Door de aanwas van voorheen niet ingeschreven Wwb-ers bevat het ingeschrevenenbestand nu veel werkzoekenden met een relatief korte inschrijvingsduur, waardoor onderstaande gegevens over de inschrijvingsduur van beperkte betekenis zijn. Wel lijkt te kunnen worden geconcludeerd dat (als de toename door alsnog ingeschrevenen op Zuid en elders relatief even groot was, en op de zelfde wijze selectief) het aandeel langdurig werkzoekenden op Zuid niet hoger is dan elders in Rotterdam.

Figuur 1.2: Kenmerken van ingeschreven niet-werkende werkzoekenden, 1-1-2014.

Inschrijvingsduur	Zuid		Overig Rotterdam	
0 tot 6 maanden	6.822	27%	10.801	28%
6 tot 12 maanden	7.475	29%	11.449	30%
12 tot 24 maanden	7.688	30%	10.784	28%
24 maanden e.m.	3.518	14%	4.949	13%
Totaal	25.503	100%	37.983	100%

Bron: UWV, bewerking OBI.

Dit gegeven is verder echter voor deze rapportage niet voldoende bruikbaar.

Opleidingsniveau

De niet-werkende werkzoekenden op Zuid zijn vaak laag opgeleid, al is het verschil met de rest van Rotterdam niet groot. Wel zijn ze minder vaak hoog opgeleid.

Figuur 1.3: Opleidingsniveau en beroepsgroep van ingeschreven niet-werkende werkzoekenden, 1-1-2014.

Niveau en beroepsgroep	Zuid		Overig Rotterdam	
Basisonderwijs	10.494	41%	14.014	37%
Vmbo	5.017	20%	6.715	18%
Havo/vwo/mbo	8.290	33%	12.385	33%
Hbo, wo bachelor	1.253	5%	3.346	9%
Wo master	449	2%	1.523	4%
Elementaire beroepen	8.926	35%	10.705	28%
Lagere beroepen	9.044	35%	12.887	34%
Middelbare beroepen	5.669	22%	9.330	25%
Onderwijs	257	1%	523	1%
Hogere beroepen	1.270	5%	3.607	9%
Wetensch. beroepen	228	1%	758	2%
Onbekend	109	0%	173	0%
Totaal	25.503	100%	37.983	100%

Bron: UWV, bewerking OBI.

De 10.494 ingeschreven niet-werkende werkzoekenden op Zuid met alleen basisonderwijs hebben de volgende kenmerken.

Figuur 1.4: Kenmerken van laag opgeleide ingeschreven niet-werkende werkzoekenden op Zuid, 1-1-2014.

Kenmerken	Laag opgeleid, Zuid	Idem als percentage
Man	4.416	42%
Vrouw	6.078	58%
Tot 27 jaar	620	6%
27 tot 50 jaar	5.650	54%
50 jaar en ouder	4.224	40%
Autochtoon	2.057	20%
Allocht. 1e generatie	7.760	74%
Allocht. 2e generatie	676	6%
Etniciteit onbekend	1	0%
Totaal	10.494	100%

Bron: UWV, bewerking OBI.

58% is vrouw, ruim de helft tussen de 26 en 50 jaar oud en driekwart eerste generatie allochtoon. Overigens staan er van deze 10.494 laag opgeleide werkzoekenden 5.861 (56%) ingeschreven voor elementaire beroepen en 3.173 (30%) voor lagere beroepen, maar ook 1.159 voor middelbare beroepen, 22 voor het onderwijs, 168 voor hogere beroepen en 27 zelfs voor wetenschappelijke beroepen. Onduidelijk is, welk kenmerk bij hen dubieus geregistreerd is.

2. WERKGELEGENHEID

De werkgelegenheid in Rotterdam ontwikkelde zich in de periode 2011-2014 zoals te zien is in figuur 2.1. De afname in heel Rotterdam bedroeg in 2013 4,2%; die op Zuid eveneens 4,2%. Hierbij en in het vervolg zijn ook banen van minder dan 12 uur per week meegeteld.

Figuur 2.1: Werkgelegenheid in Rotterdam, 2011-2014.

Werkgelegenheid	1-1-2011	1-1-2012	1-1-2013	1-1-2014
Aantal, Rotterdam				
12 uur of meer	301.740	298.156	293.716	288.493
1 tot 12 uur	23.456 +	23.688 +	23.912 +	22.891 +
	325.196	321.844	317.628	311.384
Waarvan op Zuid				
12 uur of meer	58.224	58.914	57.377	55.784
1 tot 12 uur	5.782 +	5.846 +	6.189 +	5.515 +
	64.006	64.760	63.566	61.299

Bron: Bedrijvenregister Zuid-Holland, bewerking OBI.

Het voor die banen vereiste opleidingsniveau is in deze registraties niet opgenomen; daarvoor beschikken we slechts over landelijke gegevens van het UWV en over gegevens uit de *Enquête Beroepsbevolking* (*EBB*); een landelijke enquête van het CBS, waarvan het aantal respondenten op lokaal niveau eigenlijk te klein is om al te stellige conclusies te trekken. Op het niveau van slechts Rotterdam Zuid is dat dan ook zéker niet verantwoord.
Door wijziging in de vraagstelling in de enquêtes van 2012 en 2013 zijn de cijfers van deze jaren niet vergelijkbaar met die van de jaren daarvóór. Bovendien heeft het CBS deze jaren nog niet vrijgegeven. Daarom zijn in onderstaande tabel 2002 en 2011 opgenomen.

Figuur 2.2: Werkgelegenheid in Rotterdam naar beroepsgroep, 2002-2011.

Beroepsgroep	Nederland 2002	Idem 2011	Rotterdam 2002	Idem 2011
Elementaire beroepen	7%	7%	12%	9%
Lagere beroepen	25%	23%	24%	24%
Middelbare beroepen	39%	37%	35%	33%
Hogere beroepen	21%	23%	20%	22%
Wetensch. beroepen	8%	10%	9%	12%

Bron: CBS: *EBB*, bewerking OBI.

Het aandeel banen op het laagste niveau lijkt in Rotterdam in de betreffende periode te zijn afgenomen. Landelijk is dit aandeel van oudsher lager, maar is het níet afgenomen. Het lijkt aannemelijk dat deze afname verband houdt met de ontwikkeling in het havenindustrieel complex, die (zeker binnen de gemeentegrenzen van Rotterdam) kwantitatief weliswaar slechts in bescheiden mate is afgenomen, maar waar de werkgelegenheid wel is veranderd van aard. ("Van sjouwer naar IT-er.")[3]

[3]): Helaas bevat ook de *Havenmonitor* van de Erasmus Universiteit hierover geen kwantificering: in de *Havenmonitor* wordt bij werkgelegenheid sowieso niet over (vereist) opleidingsniveau gerept.

Figuur 2.3: Werkgelegenheid in het havenindustrieel complex; 2002-2014.

Werkgelegenheid in de haven	1-1-2002	(...)	1-1-2013	1-1-2014*
Gemeente Rotterdam	47.679	(...)	45.495	45.628
Stadsregio Rotterdam	69.170	(...)	66.025	64.540

Bron: Bedrijvenregister Zuid-Holland, bewerking OBI.

De werkgelegenheid in de Haven- en Industriegebieden binnen de gemeentegrenzen van Rotterdam bevond zich begin 2014 in de volgende subbuurten. In de Bijlage achterin in deze rapportage is deze situering ook weergegeven in kaartjes.

Figuur 2.4: Werkgelegenheid Haven- en Industriegebieden en elders in Rotterdam, 1-1-2014.

Werkgelegenheid Haven- en Industriegebieden	Bedrijven	Banen
Buurt 6, Botlek:		
subbuurt 0	25	1.425
subbuurt 1	6	64
subbuurt 2	27	2.500
subbuurt 3	17	1.343
subbuurt 4	8	238
subbuurt 5	29	1.679
subbuurt 6	15	579
subbuurt 7	49	2.329
subbuurt 8	23 +	1.271 +
totaal	199	11.428
Buurt 7, Europoort:		
subbuurt 0	5	885
subbuurt 1	7	90
subbuurt 2	24	1.230
subbuurt 3	8	641
subbuurt 4	34	1.134
subbuurt 5	1	2
subbuurt 7	3 +	527 +
totaal	82	4.509
Buurt 8, Maasvlakte:		
subbuurt 0	3	787
subbuurt 1	16	703
subbuurt 2	1	27
subbuurt 3	3	258
subbuurt 4	25 +	2.981 +
totaal	48	4.756
Buurt 26, Nieuw Mathenesse:		
subbuurt 0	16	211
subbuurt 1	42	204
subbuurt 2	14	67
subbuurt 3	1	1
subbuurt 4	77	4.210
subbuurt 5	24 +	318 +
totaal	188	5.290
Buurt 40, Rivium:		
subbuurt 0	18 +	1.845 +
totaal	18	1.845
Buurt 50, Bedrijventerrein Schieveen:		
subbuurt 0	0 +	0 +
totaal	0	0
Buurt 53, Spaanse Polder:		
subbuurt 0	39	190
subbuurt 1	97	1.302
subbuurt 2	57	889
subbuurt 3	64	785
subbuurt 4	64	1.238
subbuurt 5	64	340
subbuurt 6	36	358

subbuurt 7	177	2.278
subbuurt 8	1 +	14 +
totaal	599	7.394
Buurt 59, Bedrijvenpark R'dam Noord-West:		
subbuurt 0	141	1.585
subbuurt 1	106	1.590
subbuurt 2	178 +	1.900 +
totaal	425	5.075
Buurt 94, Waalhaven:		
subbuurt 0	54	1.321
subbuurt 1	55	1.550
subbuurt 2	10	155
subbuurt 3	34	2.103
subbuurt 4	12	216
subbuurt 5	41	753
subbuurt 6	8	102
subbuurt 7	12	691
subbuurt 8	21	345
subbuurt 9	8 +	384 +
totaal	255	7.620
Buurt 95, Vondelingenplaat:		
subbuurt 0	11	311
subbuurt 1	9	2.498
subbuurt 2	7	343
subbuurt 3	20	457
subbuurt 4	2 +	55 +
totaal	49	3.664
Buurt 96, Eemhaven:		
subbuurt 0	29	484
subbuurt 2	15	385
subbuurt 4	6	107
subbuurt 5	7 +	600 +
totaal	57	1.576
Buurt 98, Waalhaven Zuid:		
subbuurt 0	26	618
subbuurt 1	74	1.785
subbuurt 2	100	1.272
subbuurt 3	95	1.284
subbuurt 4	4 +	538 +
totaal	299	5.497
Totaal Haven- & Industriegebieden	2.205	58.375
Totaal Feijenoord	2.116	27.961
Totaal Charlois	1.801	15.631
Totaal IJsselmonde	1.498	17.707
Overige gebieden Rotterdam	17.629	191.710
Totaal Rotterdam	25.249	311.384

Bron: Bedrijvenregister Zuid-Holland, bewerking OBI. Het betreft hier in de meeste gevallen de locatie van de *hoofdvestiging* van het bedrijf, dus niet voor iedere baan de *werk*locatie. Overigens betrof het in de Haven- en Industriegebieden in 99% van de gevallen banen van 12 uur of meer.

Van de totale werkgelegenheid in Rotterdam bevond zich 19% (58.375 banen) in de Haven- en Industriegebieden, die kunnen worden beschouwd als minder eenvoudig toegankelijk voor wie geen auto heeft. Helaas is in deze gegevens (voor Haven- en Industriegebieden zowel als voor de rest van Rotterdam) onbekend wat de beroepsgroep van, dan wel het vereiste opleidingsniveau bij die banen is.
Overigens is deze werkgelegenheid ongeveer even groot als die in Feijenoord, Charlois en IJsselmonde zelf (27.961 + 15.631 + 17.707 = 61.299; 20% van de totale werkgelegenheid in Rotterdam).

Schattingen op basis van het *Sociaal Statistisch Bestand* van het CBS

Ook uit het *Sociaal Statistisch Bestand* van het CBS kan worden berekend wat inwoners van Zuid

doen en waar ze (indien van toepassing) werken. Daarbij is geen preciezere aanduiding van de werkplek dan de gemeente mogelijk, maar is wel ook een schatting[4] van het opleidingsniveau beschikbaar. In figuur 2.5 is allereerst te zien hoe de bevolking van 15 tot 65 jaar op Rotterdam Zuid volgens het *SSB* op 1 oktober 2012[5] was verdeeld naar opleidings- en sociaal-economische categorie.

Figuur 2.5a: Opleidingsniveau bevolking Rotterdam Zuid van 15 tot 65 jaar per sociaal-economische categorie volgens het SSB*; 1-10-2012.*

Opleidingsniveau	Werknemers en zelfstandigen	Niet werkend, wel beroepsbevolking	Niet werkend, geen beroepsbevolking	Scholier/student	Totaal
Laag	25.640 = 35%	13.117 = 61%	13.145 = 62%	6.763 = 64%	58.665 = 46%
Midden	33.819 = 46%	6.849 = 32%	6.184 = 29%	3.269 = 31%	50.121 = 39%
Hoog	14.376 = 19%	1.558 = 7%	1.738 = 8%	542 = 5%	18.214 = 14%
Totaal	73.835 = 100%	21.524 = 100%	21.067 = 100%	10.574 = 100%	127.000 = 100%

Bron: CBS, *Sociaal Statistisch bestand*, eigen berekeningen OBI.

Figuur 2.5b: Sociaal-economische categorie bevolking Rotterdam Zuid van 15 tot 65 jaar per opleidingsniveau volgens het SSB*; 1-10-2012.*

Opleidingsniveau	Werknemers en zelfstandigen	Niet werkend, wel beroepsbevolking	Niet werkend, geen beroepsbevolking	Scholier/student	Totaal
Laag	25.640 = 44%	13.117 = 22%	13.145 = 22%	6.763 = 12%	58.665 = 100%
Midden	33.819 = 67%	6.849 = 14%	6.184 = 12%	3.269 = 7%	50.121 = 100%
Hoog	14.376 = 79%	1.558 = 9%	1.738 = 10%	542 = 3%	18.214 = 100%
Totaal	73.835 = 58%	21.524 = 17%	21.067 = 17%	10.574 = 8%	127.000 = 100%

Bron: CBS, *Sociaal Statistisch Bestand*, eigen berekeningen OBI.

Eén op de drie werkenden is laag opgeleid; bij de niet-werkenden is dat bijna twee-derde. De laag opgeleiden werken ook veel minder vaak (44%) dan de middelbaar (68%) of hoger opgeleiden (80%). Ook behoren laag opgeleiden veel vaker dan anderen niet tot de beroepsbevolking.

In figuur 2.6 is vervolgens te zien in welke gemeente de werknemers uit Rotterdam Zuid werken. Zelfstandigen zijn daarbij buiten beschouwing gelaten, omdat daarvan geen goede bepaling van de werkgemeente mogelijk is.

Figuur 2.6: Werkgemeente werkende beroepsbevolking Rotterdam Zuid van 15 tot 65 jaar (exclusief zelfstandigen) naar opleidingsniveau volgens het SSB *(in aflopende volgorde van de eerste kolom); 1-10-2012.*

Gemeente	Laag	Midden	Hoog	Totaal
Rotterdam	15.030 = 66%	20.707 = 68%	8.191 = 64%	43.928 = 67%
Barendrecht	917 = 4%	861 = 3%	211 = 2%	1.989 = 3%
Schiedam	499 = 2%	668 = 2%	220 = 2%	1.387 = 2%
Ridderkerk	489 = 2%	566 = 2%	110 = 1%	1.165 = 2%
Capelle a/d IJssel	486 = 2%	713 = 2%	271 = 2%	1.470 = 2%
Den Haag	334 = 1%	401 = 1%	381 = 3%	1.116 = 2%

[4]): Het betreft hier schattingen, omdat niet van iedereen het opleidingsniveau bekend is. Bijschattingen zijn door het CBS verricht.

[5]): Het jaar 2012 is tot op heden het meest recente jaar waarover de benodigde gegevens al beschikbaar zijn.

Albrandswaard	276 = 1%	298 = 1%	75 = 1%	649 = 1%
Lansingerland	245 = 1%	187 = 1%	97 = 1%	529 = 1%
Overig[1]	4.413 = 19%	6.133 = 20%	3.222 = 25%	13.768 = 21%
Totaal	22.689 = 100%	30.534 = 100%	12.778 = 100%	66.001 = 100%

[1]): Gemeenten met minder dan 200 laag opgeleide werknemers.

Bron: CBS, *Sociaal Statistisch Bestand*, eigen berekeningen OBI.

Twee van de drie laag opgeleide werknemers van Zuid werken in Rotterdam; andere gemeenten volgen op grote afstand. Het zelfde geldt overigens ook voor de middelbaar en voor de hoger opgeleiden.

Sectoranalyses van het UWV

Volgens een recente (landelijk) sectoranalyse van het UWV is het beeld in ieder geval landelijk echter minder somber voor de laagst opgeleiden. Volgens deze analyse werken er steeds minder mensen in beroepen op lager / middelbaar niveau, maar is het aantal werkenden in beroepen op het allerlaagste niveau (het zogeheten skill level 1) in de afgelopen tien jaar juist weer gegroeid[6]. Op het laagste niveau (skill level 1) was in de periode 2002-2012 een stijging zichtbaar van het aantal werkenden in met name de echt elementaire beroepen (huishoudelijke hulpen en schoonmakers, vuilnisophalers en overige elementaire beroepen).

Figuur 2.7: Groei en krimp werkzame beroepsbevolking per beroepsgroep op skill level 1 (voornamelijk elementair en lager niveau) landelijk; 2002-2012.

Groei (> +5%)	Stabiel (-5% tot 5%)	Krimp (< -5%)	Gemiddelde groei
Huishoudelijke hulpen en schoonmakers	Keukenhulpen en fastfoodbereiders	Andere militaire rangen	6%[1]
Vuilnisophalers en overige elementaire beroepen	Hulparbeiders mijnbouw, bouwnijverheid, industrie en vervoer	Hulparbeiders land- en bosbouw, visserij	

[1]): Gemiddelde groei overige niveaus: Skill level 2 (voornamelijk lager en middelbaar niveau): -2%; skill level 3 (voornamelijk middelbaar en hoger niveau): +6%; skill level 4 (voornamelijk hoger en wetenschappelijk niveau): +21%.

Bron: CBS, bewerking UWV.

Gegevens over structurele veranderingen in het *beroeps*niveau naar sector zijn (nog) niet openbaar beschikbaar; wél bevat deze sectoranalyse per sector een beeld van de ontwikkelingen in de werkzame beroepsbevolking naar *opleidings*niveau in de periode 2002-2012, waarbij drie niveaus worden onderscheiden: lager (elementair tot MBO 1), middelbaar (MBO 2-4), HAVO en VWO) en hoger (HBO en universitair). In het algemeen nam in die tien jaar in alle sectoren het aandeel hoog opgeleiden toe en het aandeel laag opgeleiden af. Het opleidingsniveau van de beroepsbevolking stijgt echter ook, al is niet duidelijk of dat in Rotterdam, en op Zuid in het bijzonder, ook (en in de zelfde mate) geldt als landelijk[7].

[6]): UWV, Afdeling Arbeidsmarktinformatie en -advies: *Sectoren in beeld. Ontwikkelingen, kansen en uitdagingen op de arbeidsmarkt. Analyserapport*; Amsterdam; 4 december 2014: paragraaf 3.2.

[7]): Het opleidingsniveau van Nederlanders is nergens (centraal) geregistreerd, dus kan alleen gemeten worden middels enquêtes. Volgens de jaarlijkse Omnibusenquête van OBI zou op Zuid 40- tot 50% van de bevolking van 15 tot 75 jaar laag opgeleid zijn (geen startkwalificatie), tegen zo'n 25% elders in de stad. De afname van deze twee

Het laagste segment blijft volgens deze landelijke sectoranalyse per saldo wel stabiel of groeit zelfs licht en het middensegment wordt kleiner. Het gevaar dreigt echter dat laag opgeleiden daar weinig van zullen profiteren, doordat middelbaar opgeleiden die geen werk kunnen vinden op hun eigen niveau hun plaats innemen[8].

De omvang van de werkgelegenheid zegt echter lang niet alles over vacatures op elementair en laag niveau. Dat heeft deels te maken met krimp of groei van de sector, maar ook het aandeel flexibele contracten en het personeelsverloop kunnen per sector behoorlijk verschillen.
Sectoren met veel vacatures voor elementair en lager opgeleiden zijn de horeca en de detailhandel. Door de vele tijdelijke contracten en personeelswisselingen zijn daar relatief vaak vacatures op dit niveau. Een belangrijk deel daarvan wordt echter ingevuld door scholieren en studenten, die dit werk als bijbaan doen. In de schoonmaak zijn er vooral veel vacatures voor elementair opgeleiden. De omvangrijke werkgelegenheid op elementair en lager niveau in de industrie komt, in ieder geval landelijk, niet tot uiting in een groot aantal vacatures. Het zelfde geldt voor de bouwnijverheid.

Baanpolarisatie in Nederland **(CPB)**

In de onlangs verschenen Policy Brief *Baanpolarisatie in Nederland*[9] constateert het Centraal Planbureau (CPB) dat op de arbeidsmarkt sprake is van polarisatie: de werkgelegenheid en lonen groeien vooral aan de bovenkant van de arbeidsmarkt, maar ook aan de onderkant groeit de werkgelegenheid. Dit gaat ten koste van het middensegment: daar daalt de werkgelegenheid en staan de lonen onder druk. Door de technologische veranderingen door automatisering en robotisering neemt routinematig werk op middelbaar niveau (vooral MBO 1, 2 en 3) af. Daardoor is de werkloosheid onder middelbaar opgeleiden de afgelopen jaren snel gestegen, en werken mensen die voorheen in middenberoepen werkten nu vaker aan de onderkant van de arbeidsmarkt. Hoewel het CPB zich hier vooral zorgen maakt over die middelbaar opgeleiden, en er daarom voor pleit om hen te stimuleren om te proberen een stapje hoger te zetten door een hogere opleiding af te ronden, wordt ook hier een verdringing op de arbeidsmarkt van laag opgeleiden geconstateerd. (Die overigens natuurlijk wel zou verminderen als de inzetbaarheid van die middengroep inderdaad weer zou worden vergroot...)

---

aandelen in de afgelopen jaren kan ook veroorzaakt zijn door de afname van de respons op de enquête, die wellicht bij laag opgeleiden nóg wat sterker is dan bij anderen.

[8]): UWV, Afdeling Arbeidsmarktinformatie en -advies: *Sectoren in beeld. Ontwikkelingen, kansen en uitdagingen op de arbeidsmarkt. Analyserapport*; Amsterdam; 4 december 2014: blz 25.

[9]): Centraal Planbureau (W. van den Berge en B. ter Weel): *Baanpolarisatie in Nederland. CPB Policy Brief 2015/13*; Den Haag, juli 2015.

3. ONTSTANE VACATURES

Hoewel daarvoor wel bedoeld, is het UWV lang niet de enige instantie die werkzoekenden aan een baan kan helpen. Zo gaan landelijk veruit de meeste lager opgeleide WW'ers aan de slag via een uitzendbureau[10], en dat zal lang niet allemaal via het UWV zijn gegaan. En in het algemeen zijn landelijk de eigen website en relaties de belangrijkste wervings- en aannamekanalen; ook voor lager opgeleiden[11].
De kaartenbakken met vacatures van het UWV bevatten dan ook waarschijnlijk slechts een bescheiden minderheid van alle vacatures. Voor veel vacatures wordt via andere kanalen (zoals advertenties in kranten, tijdschriften en internet, via netwerken, via sociale media, ...), al dan niet openbaar, naar personeel gezocht. In het nu volgende wordt dan ook gebruik gemaakt van schattingen uit de zogeheten *Jobfeed*-database van het totale aantal vacatures[12].
In 2014 ontstond in de Arbeidsmarktregio Rijnmond[13] naar schatting in totaal ruim 46.600 keer een (al dan niet bij het UWV aangemelde) vacature. Bij 9% betrof het een elementair (met maximaal basisonderwijs), bij 26% een overig laag (VMBO- of MBO 1-diploma), bij 36% een middelbaar en bij 28% een hoog beroepsniveau (en werd dus in principe een dergelijk *opleidings*niveau gevraagd).

Figuur 3.1: Ontstane vacatures in de Arbeidsmarktregio Rijnmond naar beroepsniveau ("gevraagd opleidingsniveau"); 2014.

Ontstane vacatures	Elementair	Overig laag	Middelbaar	Hoog	Totaal
Aantal	4.197	12.284	17.010	13.164	46.657
	= 9%	= 26%	= 36%	= 28%	= 100%

Bron: UWV e.a., bewerking OBI.

Banen voor laag opgeleiden, zo is te zien in figuur 3.2, worden in absolute aantallen vooral aangeboden in de sectoren 'Groot- en detailhandel' (6.506 vacatures), 'Logies-, maaltijd- en drank-

[10]): Bij elementair opgeleiden (met maximaal basisonderwijs) was dit landelijk in 2012 en 2013 47%, en bij lager opgeleiden (VMBO- of MBO 1-diploma) 42%. Daarna volgt, ondanks de krimp sinds 2012, de sector zorg en welzijn met 6% (elementair opgeleiden) respectievelijk 8% (lager opgeleiden). Zie: UWV, Afdeling Arbeidsmarktinformatie en -advies: *Sectoren in beeld. Ontwikkelingen, kansen en uitdagingen op de arbeidsmarkt. Analyserapport*; Amsterdam; 4 december 2014: paragraaf 6.4.

[11]): UWV, Afdeling Arbeidsmarktinformatie en -advies: *Vacatures in Nederland 2013. De vacaturemarkt en personeelswerving in beeld*; Amsterdam; mei 2014: blz. 7-8.

[12]): Het UWV heeft samen met onderzoeksbureau Panteia een methodiek ontwikkeld voor de berekening van het totaal aantal ontstane vacatures per sector, beroepsgroep en regio. Het basisbestand voor de berekening van het aantal ontstane vacatures komt tot stand door het internet systematisch te doorzoeken op vacatures. Dit gebeurt niet alleen op vacaturesites, maar ook op sites van organisaties die op zoek zijn naar nieuw personeel. Deze gevonden vacatures staan in de Jobfeed database. Textkernel, een bedrijf dat gespecialiseerd is in semantische recruitmenttechnologie, ontdubbelt en codeert vervolgens de vacaturegegevens uit deze database. Sommige sectoren, zoals de agrarische sector, publiceren weinig vacatures op internet. Andere sectoren, de ICT bijvoorbeeld, maken veel gebruik van internet als kanaal om vacatures uit te zetten. Om hiermee om te gaan weegt Panteia per kwartaal het Jobfeed-bestand naar sector en beroepsniveau en hoogt het dit op naar het totaal aantal ontstane vacatures volgens de gegevens van het CBS. Op deze manier wordt niet alleen consistentie met het CBS bereikt, maar kunnen ook sectoren met elkaar worden vergeleken. Uit de cijfers van Panteia leidt het UWV vervolgens het aantal openstaande vacatures af.

[13]): De Arbeidsmarktregio Rijnmond bestaat behalve uit Rotterdam, alsmede de gemeenten Albrandswaard, Barendrecht, Binnenmaas, Brielle, Capelle aan den IJssel, Cromstrijen, Goeree-Overflakkee, Hellevoetsluis, Korendijk, Krimpen aan den IJssel, Maassluis, Nissewaard, Oud-Beijerland, Ridderkerk, Schiedam, Strijen, Vlaardingen, Westvoorne en Zuidplas. Merk op dat hier met name Lansingerland en Westland als qua mogelijkheden relevante gemeenten ontbreken; die behoren allebei weer tot een andere arbeidsmarktregio.

verstrekking' (2.381 vacatures) en 'Verhuur van roerende goederen en overige zakelijke dienstverlening' (2.204 vacatures). Ook relatief moeten laag opgeleiden het vooral hebben van deze sectoren: meer dan de helft van de vacatures in deze drie sectoren is voor laag opgeleiden, waarmee zij ook in dit opzicht de top-drie vormen (als de bescheiden sector 'Landbouw, bosbouw en visserij' niet meegeteld wordt).

Figuur 3.2: Ontstane vacatures in de Arbeidsmarktregio Rijnmond per sector en beroepsniveau ("gevraagd opleidingsniveau"); 2e kwartaal 2014 t/m 1e kwartaal 2015.

Sector	Laag	Middelb.	Hoog	Totaal	Laag	Middelb.	Hoog
Landbouw, bosbouw en visserij	519	138	23	680	76%	20%	3%
Winning van delfstoffen	27	57	45	129	21%	44%	35%
Industrie	1.153	1.377	622	3.152	37%	44%	20%
Prod. en distr. van en handel in elektriciteit etc.	28	122	100	250	11%	49%	40%
Winning en distributie van water etc.	73	95	42	210	35%	45%	20%
Bouwnijverheid	545	1.253	567	2.365	23%	53%	24%
Groot- en detailhandel; reparatie van auto's	6.506	4.178	1.261	11.945	54%	35%	11%
Vervoer en opslag	1.389	1.429	747	3.565	39%	40%	21%
Logies-, maaltijd- en drankverstrekking	2.381	1.015	155	3.551	67%	29%	4%
Informatie en communicatie	204	636	1.039	1.879	11%	34%	55%
Financiële instellingen	134	713	642	1.489	9%	48%	43%
Verhuur van en handel in onroerend goed	108	266	170	544	20%	49%	31%
Advisering, onderz., ov. special. zak. dienstverl.	339	1.484	2.599	4.422	8%	34%	59%
Verhuur roerende goed. en ov. zak. dienstverl.	2.204	1.120	808	4.132	53%	27%	20%
Openbaar bestuur, overheidsdiensten etc.	118	255	397	770	15%	33%	52%
Onderwijs	192	233	1.753	2.178	9%	11%	80%
Gezondheids- en welzijnszorg	917	2.646	2.072	5.635	16%	47%	37%
Cultuur, sport en recreatie	258	250	267	775	33%	32%	34%
Overige dienstverlening	250	367	208	825	30%	44%	25%
Onbekende Bedrijfsindeling	4	2	12	18			
Totaal	17.349	17.636	13.529	48.514	36%	36%	28%

Bron: UWV e.a., bewerking OBI.

Naar beroepsrichting ziet dit beeld er als volgt uit.

Figuur 3.3: Bij het UWV aangemelde ontstane vacatures in de Arbeidsmarktregio Rijnmond per beroepsrichting en beroepsniveau ("gevraagd opleidingsniveau"); 2e kwartaal 2014 t/m 1e kwartaal 2015.

Beroepsrichting	Laag	Middelb.	Hoog	Totaal	Laag	Middelb.	Hoog
Agrarische beroepen	151	59	59	269	56%	22%	22%
Economisch-administratieve beroepen	1.703	7.750	4.902	14.355	12%	54%	34%
Informatica beroepen	0	909	2.074	2.983	0%	30%	70%
Medische en paramedische beroepen	69	1.220	1.469	2.758	3%	44%	53%
Openbare orde- en veiligheidsberoepen	188	319	4	511	37%	62%	1%
Pedagogische beroepen	41	189	1.580	1.810	2%	10%	87%
Sociaal-culturele beroepen	0	604	1.094	1.698	0%	36%	64%
Technische en industrieberoepen	2.666	3.485	1.686	7.837	34%	44%	22%
Transportberoepen	2.484	115	36	2.635	94%	4%	1%
Verzorgende en dienstverlenende beroepen	9.846	2.852	0	12.698	78%	22%	0%
Onbekend	201	134	625	960			
Totaal	17.349	17.636	13.529	48.514	36%	36%	28%

Bron: UWV e.a., bewerking OBI.

In absolute aantallen waren er voor laag opgeleiden vooral banen in de sectoren ‘verzorgende en dienstverlenende beroepen’ (9.846 vacatures), ‘technische en industrieberoepen’ (2.666 vacatures), ‘transportberoepen’ (2.484 vacatures) en ‘economisch-administratieve beroepen’ (1.703 vacatures). Ook relatief moeten laag opgeleiden het vooral hebben van deze soorten beroepen; in transport en in verzorging en dienstverlening is zelfs meer dan driekwart van de vacatures voor deze soorten beroepen voor laag opgeleiden.
Goed denkbaar is dat in beroepen in deze sectoren vervoersarmoede vaak een probleem kan zijn; *naar*, maar ook *tijdens* het werk.

4. OPENSTAANDE VACATURES

In totaal stonden, mede daardoor, eind 2014 in de Arbeidsmarktregio Rijnmond naar schatting bijna 7.700 vacatures open (al dan niet bij het UWV aangemeld). Bij 9% betrof het een elementair, bij 26% een overig laag, bij 36% een middelbaar en bij 28% een hoog beroepsniveau (en werd dus in principe een dergelijk *opleidings*niveau gevraagd).

Figuur 4.1: Openstaande vacatures in de Arbeidsmarktregio Rijnmond naar beroepsniveau ("gevraagd opleidingsniveau"); eind 2014.

Openstaande vacatures	Elementair	Overig laag	Middelbaar	Hoog	Totaal
Aantal	641	1.557	3.015	2.469	7.682
	= 8%	= 20%	= 39%	= 32%	= 100%

Bron: UWV e.a., bewerking OBI.

Relatief zijn er op de twee laagste niveaus wat minder openstaande dan ontstane vacatures; de doorstroming (vervulling) is daar dus kennelijk wat groter. En per saldo verandert het aantal openstaande vacatures ook maar in beperkte mate, gezien de relatief grote in- en uitstroom: de in- en uitstroom per kwartaal is op alle niveaus beduidend hoger dan de omvang van de voorraad[14].

Figuur 4.2: Ontwikkeling aantal vacatures in de Arbeidsmarktregio Rijnmond op elementair en overig laag beroepsniveau ("gevraagd opleidingsniveau"); 2014.

Ontwikkeling vacatures	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	Totaal
Aanvang	1.922	2.045	2.234	2.251	1.922
Instroom	+ 4.088	+ 4.382	+ 4.328	+ 3.683	+ 16.481
Uitstroom	- 3.965	- 4.193	- 4.311	- 3.736	- 16.205
Slot	2.045	2.234	2.251	2.198	2.198

Bron: UWV e.a., bewerking OBI. 'Uitstroom' van vacatures hoeft niet per se vervulling van een vacature te betekenen: de uitstroom bestaat ook uit *ingetrokken* vacatures. Berekend op basis van de veronderstelling dat 'openstaand' ultimo is.

[14]): Er zij op gewezen dat 'uitstroom' van vacatures niet per se vervulling van een vacature hoeft te betekenen: de uitstroom van vacatures bestaat ook uit *ingetrokken* vacatures!

5 MATCH VAN BANEN EN BEROEPSBEVOLKING

Hoewel de begrippen ‘laag’, ‘midden’ en ‘hoog’ bij banen en bij de beroepsbevolking niet geheel overeenkomen, kan op basis van gegevens uit de *EBB* een indicatie worden weergegeven van de match tussen het gevraagde opleidingsniveau bij banen in Rotterdam en in Groot-Rijnmond enerzijds, en het opleidingsniveau van de beroepsbevolking in Rotterdam en in Groot-Rijnmond anderzijds.

Figuur 5.1: Match banen en beroepsbevolking naar niveau in Rotterdam en Groot-Rijnmond; 2011.

Niveau	Baanniveau banen	Opleidingsniveau beroepsbevolking	Saldo
Rotterdam:			
laag	88.000	68.000	20.000
middelbaar	125.000	102.000	23.000
hoog	118.000	105.000	13.000
Groot-Rijnmond:			
laag	177.000	163.000	14.000
middelbaar	234.000	277.000	- 43.000
hoog	190.000	213.000	- 23.000

[1]): ‘Laag’ baanniveau: banen met VMBO, MBO 1 en in een deel van de gevallen MBO 2 als vereist opleidingsniveau. ‘Laag’ opleidingsniveau: mensen met basisonderwijs, VMBO of MBO 1 als hoogste afgeronde opleiding.

Bron: CBS, *EBB*, bewerking OBI.

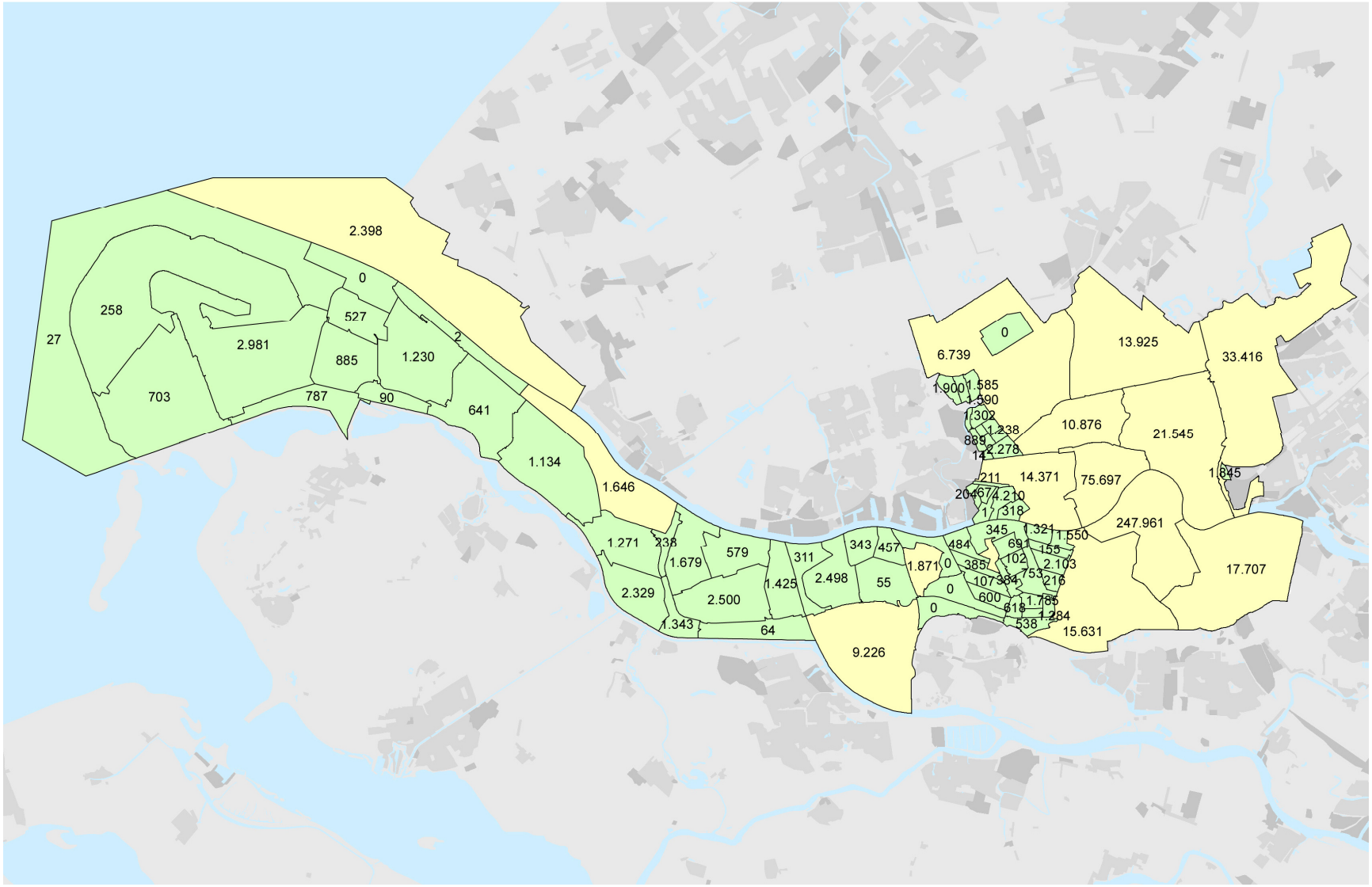
In 2011 zouden er in Rotterdam 88.000 banen voor laag opgeleiden zijn en 68.000 laag opgeleiden in de beroepsbevolking (werkenden én werklozen). Ook regionaal zou er een overschot aan banen voor laag opgeleiden zijn. Het baanniveau ‘laag’ is echter wat ruimer dan het opleidingsniveau ‘laag’: het bevat ook functies waarvoor een opleiding op MBO 2-niveau nodig is. Bovendien mag verondersteld worden dat de *EBB* laag opgeleiden onderschat.

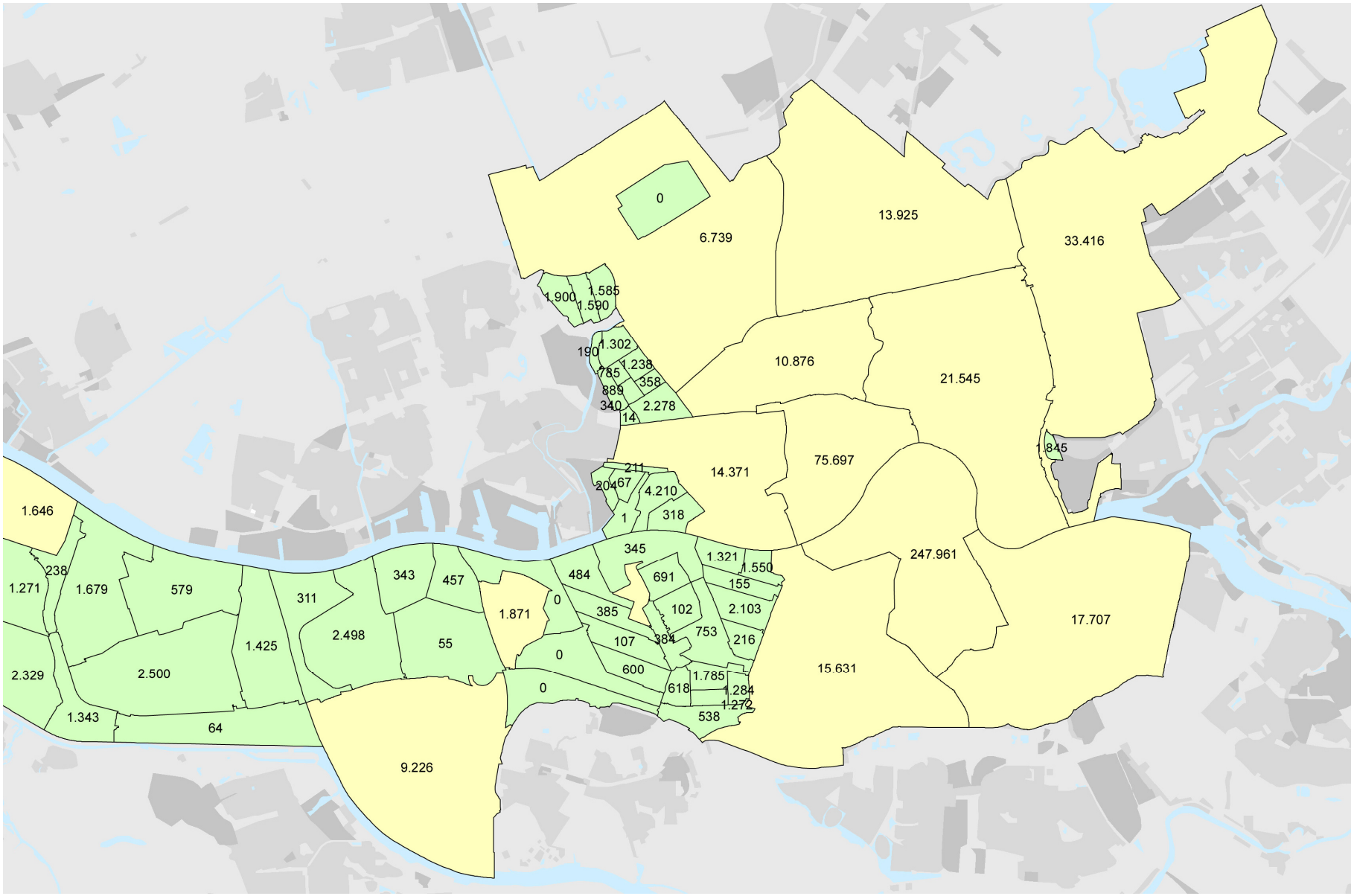
Het bovenstaande suggereert dat er op zich wel voldoende banen voor laag opgeleiden zijn. Het matchingsprobleem zit ‘m dan ook niet zo zeer in het banenaanbod, als wel in de vaardigheden van de laag opgeleide werkzoekenden. Werkgelegenheid voor hen bevindt zich met name in delen van de (detail)handel en dienstverlening, maar ook banen in die sectoren vereisen beroepsmatige, maar ook sociale vaardigheden die veel laag opgeleide werkzoekenden in mindere mate bezitten. En dan is er vaak dus ook nog het probleem van de vervoersarmoede. In zulke gevallen kan het werkloosheidsprobleem alleen worden opgelost door maatwerk bij die mensen zelf.
Daarnaast hebben laag opgeleiden ook last van de neerwaartse druk: hoger en middelbaar opgeleiden nemen, bij gebrek aan banen op hun eigen niveau, banen voor lager opgeleiden in. Vaak werken er ook scholieren, studenten, arbeidsmigranten of mensen met een hoger opleidingsniveau op functies voor lager opgeleiden. Landelijk wordt slechts iets meer dan de helft van de elementaire en lagere functies vervuld door mensen met een laag opleidingsniveau[15]. De mate van deze verdringing verschilt overigens flink per sector[16].

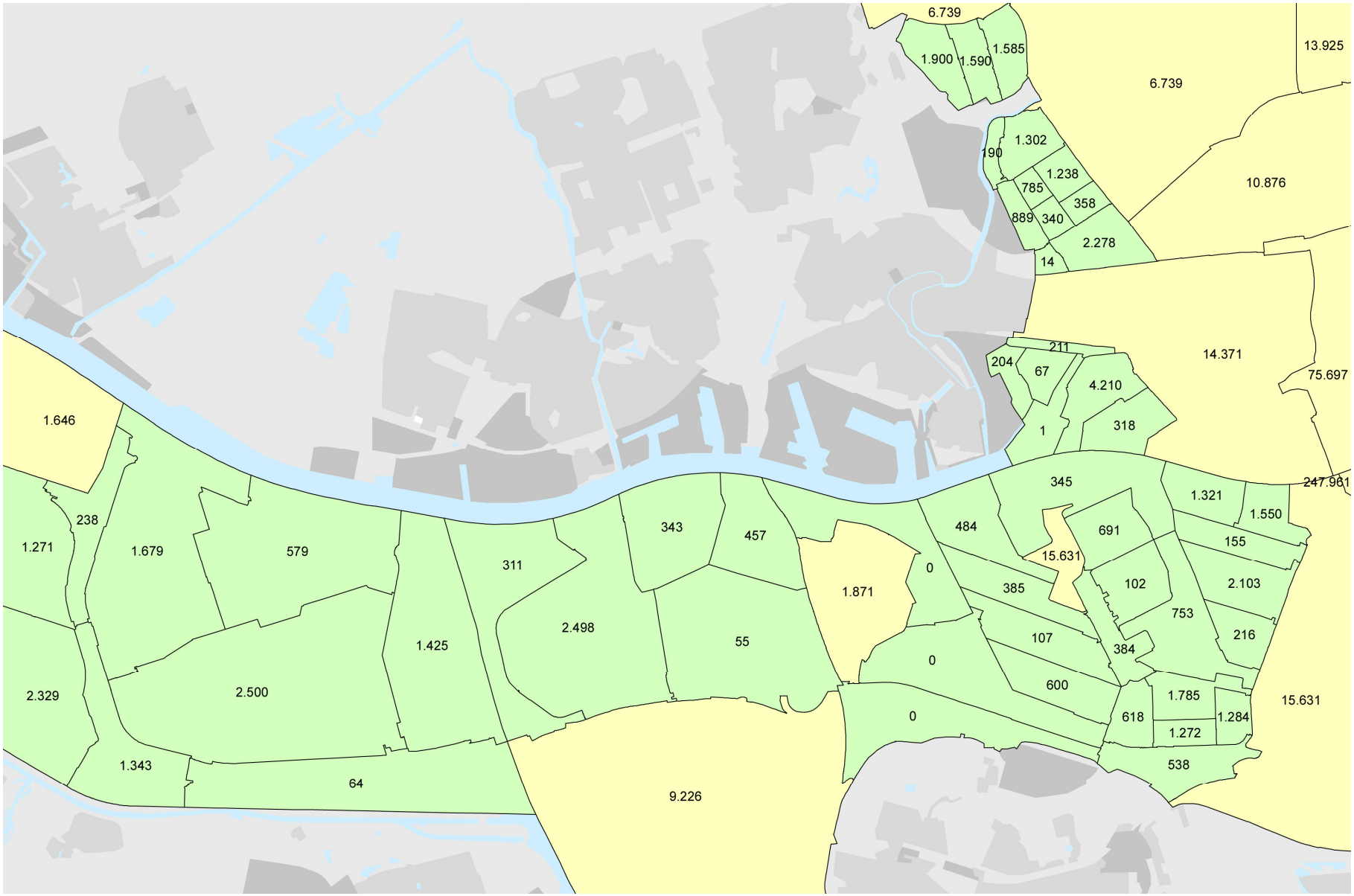
[15]): UWV, Afdeling Arbeidsmarktinformatie en -advies: *Sectoren in beeld. Ontwikkelingen, kansen en uitdagingen op de arbeidsmarkt. Analyserapport*; Amsterdam; 4 december 2014: blz. 66-67.

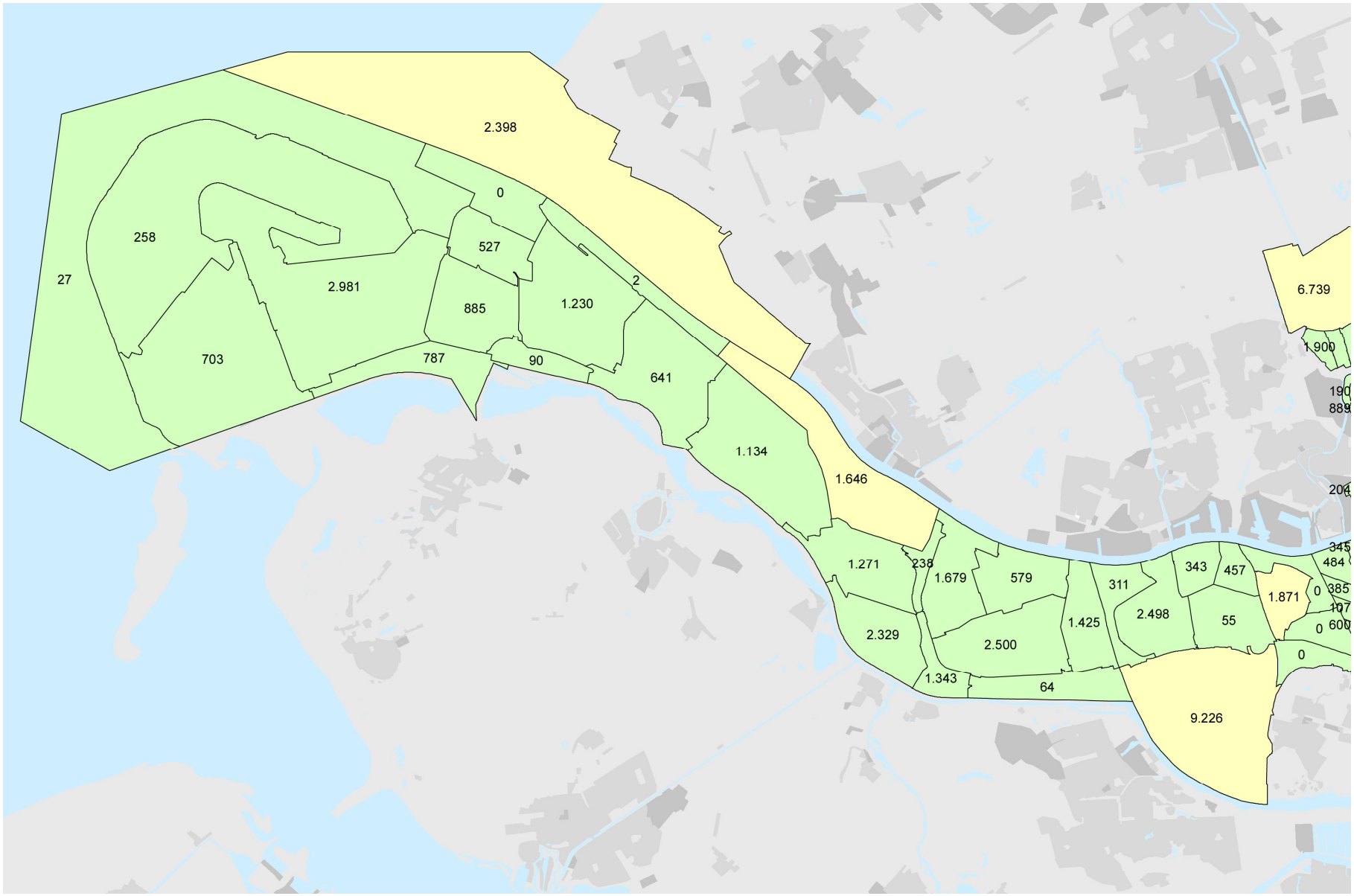
[16]): UWV, Afdeling Arbeidsmarktinformatie en -advies: *Sectoren in beeld. Ontwikkelingen, kansen en uitdagingen op de arbeidsmarkt. Analyserapport*; Amsterdam; 4 december 2014: blz. 67-69.

BIJLAGE: TOPOGRAFISCHE WEERGAVE WERKGELEGENHEID HAVEN- EN INDUSTRIEGEBIEDEN EN ELDERS IN ROTTERDAM, 1-1-2014

0
6.739
13.925
33.416
1.900
1.585
1.590
190
1.302
1.238
785
358
889
340
2.278
14
10.876
21.545
14.371
75.697
1.845
211
204
67
4.210
1
318
1.646
238
1.271
1.679
579
311
343
457
345
1.321
1.550
484
691
155
247.961
1.871
0
385
102
2.103
753
216
384
107
600
1.785
618
1.284
1.272
538
15.631
17.707
2.329
2.500
1.425
2.498
55
1.343
64
9.226

6.739
1.900
1.590
1.585
6.739
13.925
190
1.302
1.238
785
889
340
358
2.278
14
10.876
14.371
75.697
211
204
67
4.210
1
318
1.646
247.961
345
1.321
1.550
238
1.271
1.679
579
311
343
457
484
691
155
15.631
0
1.871
385
102
2.103
753
216
107
384
2.498
55
1.425
0
600
2.329
2.500
1.785
15.631
618
1.284
1.272
538
1.343
64
9.226

2.398
0
258
527
27
2.981
2
885
1.230
703
787
90
641
1.134
1.646
6.739
1.900
1.271
238
1.679
579
311
343
457
1.871
0
385
2.329
2.500
1.425
2.498
55
0
1.343
64
9.226